

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali – ja terveydenhuollon asiakasmaksujen alentamisen tai perimättä jättämisen perusteet

Tulevaisuuslautakunta

20.1.2023 § 5

Tulevaisuuslautakunta

12.6.2024 § 89

Sisällys

1 Asiaksmaksun perimättä jättäminen ja alentaminen.....	2
2 Laskun eräpäivän siirto ja oikaisuvaatimus laskuun	4
3 Asiaksmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakeminen.....	4
4 Laskelma	6
4.1 Laskelmassa huomioitavat tulot ja menot.....	6
4.1.1 Huomioitavat nettotulot.....	6
4.1.2 Huomioitavat menot.....	7
4.1.3 Menot, joita ei huomioida asiakkaalta tai mahdolliselta puolisoilta	9
4.1.4 Varallisuuden huomioiminen.....	10
4.2 Asiaksmaksun alentamisen laskeminen	10
5 Päätöksenteko.....	12

1 Asiakasmaksun perimättä jättäminen ja alentaminen

Asiakasmaksun perimättä jättämisestä ja alentamisesta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksusta annetussa laissa (734/1992, jäljempänä asiakasmaksulaki) 11 §:ssä.

Sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa

- henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai
- henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden. Asiakasmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen tarkoituksena ei ole estää toimeentulotuen hakemista tai myöntämistä ennen maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevan asian ratkaisemista.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä sovelletaan sosiaalihuollon maksuihin ja terveydenhuollon tulosidonnaisiin eli asiakkaan maksukyvyn mukaan määräytyneisiin maksuihin. Terveydenhuollon tasasuuruksia asiakasmaksuja esimerkiksi lääkärissä ja hammaslääkärin maksuihin ei myönnetä alennusta tai perimättä jättämistä.

Pohteella annetaan tietoa asiakkaalle asiakasmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä eri tavoin. Tietoa annetaan ennen ensimmäistä palvelutapahtumaa tai sen yhteydessä, kuitenkin viimeistään palvelu- ja asiakasmaksupäätöksellä. Lisäksi laskun liitteessä on kerrottu mahdollisuus hakea maksun alentamista tai perimättä jättämistä. Asiakasmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen ohjaus ja neuvonta on keskitetty asiakasmaksuysikköön, mutta jokaisen Pohteen työntekijän velvollisuus on ohjata ja neuvoa asiakasta asiassa ja välittää asiakkaiden yhteydenotot asiakasmaksuysikköön. Lisätietoja asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä on Pohteen <https://pohde.fi/meilla-asiakkaana/asiakasmaksut-ja-laskut/asiakasmaksun-perimatta-jattaminen-ja-alentaminen/>.

Palvelusetelin arvoa on mahdollista tarvittaessa korottaa palvelusetelilain (569/2009) 8 § mukaisesti, jos asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen

elatusvelvollisuus vaarantuu taikka se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Palvelusetelin arvon korottamista haetaan samalla lomakkeella kuin asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä. Palvelusetelin arvon korottamisessa käytetään asiakasmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen soveltamisohjetta soveltuvin osin.

Asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä voi hakea seuraavan taulukon esimerkkien mukaisesti kaikkiin sosiaalihuollon maksuihin sekä terveydenhuollon tulosidonnaisiin maksuihin:

Asiakasmaksu	Voidaanko asiakasmaksu jättää perimättä tai alentaa?
Säännölliset, kotona annettavat palvelut (esim. kotihoito, lapsiperheiden kotipalvelu, kotikuntoutus)	Kyllä
Tilapäiset kotona annettavat palvelut (kotihoito, lapsiperheiden kotipalvelu)	Kyllä
Tukipalvelut (esim. ateria-, siivous- kylvetyspalvelut)	Kyllä
Pitkäaikainen laitoshoido ja -palvelu	Kyllä
Pitkäaikainen ja lyhytaikainen perhehoito	Kyllä
Pitkäaikaiset asumispalvelut (ympäri vuorokautinen palveluasuminen, yhteisöllinen asuminen)	Kyllä
Lyhytaikainen asumispalvelu ja lyhytaikainen sosiaalihuollon laitoshoido tai -palvelu	Kyllä
Kuljetuspalvelun asiakasmaksut	Kyllä
Terveydenhuollon tasasuuruiset maksut (esim. poliklinikkamaksut, suun terveydenhuollon maksut, tilapäinen kotisairaanhoido, kotisairaalahoido, sarjahoitomaksut kuten fysioterapia)	Ei

Lyhytaikainen terveydenhuollon laitoshoido (esim. osastohoito sairaalassa tai vuodeosastolla)	Ei
---	----

2 Laskun eräpäivän siirto ja oikaisuvaatimus laskuun

Jos asiakkaalla on tilapäisiä maksuvaikeuksia, voi laskulle pyytää ennen laskun eräpäivää eräpäivän siirtoa ja tehdä maksusuunnitelman maksuaikajärjestelyistä. Maksuaikaa voi pyytää myös niihin laskuihin, joihin ei myönnetä asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä.

Laskujen maksuaikajärjestelyiden yhteystiedot:

- Maksuaikajärjestelyt, sähköposti: maksuaika@pohde.fi tai puh. 08 669 0500
- Oulun yliopistollisen sairaalan maksuaikajärjestelyt, sähköposti: oys.maksuaika@pohde.fi tai puh. 08 669 0510

Jos laskua ei ole maksettu eräpäivään mennessä, maksumuistutus tulee noin kolme viikkoa eräpäivän jälkeen. Pohteen maksumuistutukset ja perintäkirjeet viivästyskorkoineen lähettää perintätoimisto. Pohteen perintää hoitaa Revire.

Jos laskussa on selkeä virhe, laskun korjaamiseksi otetaan yhteyttä toimipisteeseen, jonka käyntiä tai palvelua lasku koskee. Yhteystiedot ovat laskulla. Jos lasku on saadun selvityksen jälkeen asiakkaan mielestä edelleen virheellinen, voi laskusta tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen laskussa olevien ohjeiden mukaisesti.

3 Asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakeminen

Asiakasmaksujen alentamista tai perimättä jättämistä haetaan ensisijaisesti Pohteen hakemuslomakkeella. Hakemus voi olla myös vapaamuotoinen, kirjallinen hakemus. Hakemuksen

voi toimittaa asiakas, edunvalvoja, edunvalvontavaltuutettu tai muu asiakkaan valtuuttama edustaja. Hakemuksen saa asiakasmaksuyksiköstä tai omalta työntekijältä tai osoitteesta https://pohde.fi/wp-content/uploads/2023/01/POHDE_Hakemus-sosiaali-ja-terveyspalvelujen-asiakasmaksun-alentamiseksi-tai-palvelusetelin-arvon-korottamiseksi.pdf/

Hakemuksen käsittelyajalle tulee laskulle hakea maksuaikaa, katso yhteystiedot soveltamisohjeen kappaleesta 2.

Hakemuksessa tulee mainita, mille ajalle tai mistä lähtien maksun alennusta tai perimättä jättämistä haetaan, millä perusteilla (menot/tulot) ja mitä palvelua hakemus koskee. Hakemuksessa tulee myös perustella, millä tavoin asiakasmaksu vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa on annettava viranomaiselle kaikki ne tiedot, joita viranomaisen tarvitsee maksun alentamisen tai poistamisen tarpeen arvioimiseksi (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, 20 §). Jos Pohteen viranomaisen ei saa asiakkaalta tai hänen lailliselta edustajaltaan riittäviä ja luotettavia tietoja, jotta asiakasmaksun suuruus voidaan määrittää, Pohteen viranomaisen saa asiakasmaksulain 14 a §:n mukaan pyytää välttämättömiä tietoja asiakkaan taloudellisesta tilanteesta muilta viranomaisilta.

Hakemuksen liitteeksi tulee toimittaa asiakkaan ja mahdollisen yhteistaloudessa asuvan puolison:

- uusin vahvistettu verotuspäätös,
- uusin esitetytty veroilmoitus erittelyosioineen,
- tulo- ja menotositteet, joihin hakemuksissa vedotaan,
- asiakkaan ja mahdollisen puolison kaikkien pankkitilien tiliotteet tapahtumatietoineen kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen jättöpäivää
 - käyttö-, säästö- ja edunvalvontatilit,
- ulosmittauksen tai velkajärjestelyn maksuohjelma,
- mahdollinen perustoimeentulotuen päätös,
- muut selvitykset ja asiakirjat, joihin hakemuksessa vedotaan.

Asiakas voi myös halutessaan toimittaa hakemuksen liitteeksi omatyöntekijän näkemyksen asiakkaan kokonaistilanteesta.

Tarvittaessa hakemukseen lähetetään lisäselvityspyyntö, jos hakemus on puutteellinen esimerkiksi liitteiden osalta. Lisäselvityksen toimittamiselle annetaan määräaika. Puutteellinen hakemus viivästyttää asian käsittelyä. Hakemukseen voidaan tehdä kielteinen päätös, jos pyydettyjä lisäselvityksiä ei ole toimitettu määräaikaan mennessä.

Hakemus tositteineen toimitetaan kirjallisesti Pohteen kirjaamoon:

- Osoite: Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue kirjaamo, PL 10, 90029 POHDE tai kirjaamo@pohde.fi. Viestin saa lähetettyä salattuna turvapostina <https://turvaposti.pohde.fi> kautta.

Kuolleen henkilön osalta ei käsitellä maksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakemuksia. Kuolinpesän osalta tulee toimittaa kopio perukirjasta, jonka perusteella käsitellään mahdollinen laskujen perimättä jättäminen. Perukirja toimitetaan Pohteen perintäasiantuntijalle turvapostin kautta perinta@pohde.fi.

4 Laskelma

Asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskevan päätöksen tueksi voidaan laatia laskelma, joka perustuu asiakkaan ja mahdollisen puolison nettotuloihin, varallisuuteen ja välttämättömäksi katsottaviin menoihin. Jos asiaa käsiteltäessä käy ilmi, että varallisuus ylittää tämän ohjeen mukaisen varallisuusrajan (soveltamisohjeen kappale 4.1.4), ei laskelmaa laadita. Arvioinnin yhteydessä huomioidaan asiakkaan palvelu ja mitä asiakasmaksu sisältää sekä asiakkaan kokonaistilanne.

4.1 Laskelmassa huomioitavat tulot ja menot

4.1.1 Huomioitavat nettotulot

Taloudellisen tilanteen arvioinnissa huomioidaan kaikki asiakkaan ja mahdollisen yhteistaloudessa olevan puolison nettotulot riippumatta siitä, minkä tulojen perusteella varsinainen asiakasmaksu on määrätty.

- ansiotulot tai palkkatulo,
- työ- ja muu eläketulo,

- Kelan maksamat etuudet,
- pääomatulot,
- laskennallinen metsätulo,
- vuokratulo (hoitovastike ja sijoituslainan korko vähennettynä),
- korko- ja osinkotulot,
- kaikkien lasten lapsilisät ja eläkkeet,
- kaikkien lasten elatustuet ja elatusavut,
- omaishoidon tuki,
- muu säännöllinen tulo.

Hakija täyttää tiedot tuloistaan hakemukseen ja tarvittaessa hakemuksen käsittelijä voi selvittää asiakkaan tulotiedot muilta viranomaisilta tai yhteisöiltä salassapitosäännösten estämättä (asiakasmaksulaki 14 a §). Tulotiedot voidaan tarkistaa esimerkiksi Kelasta tai tulorekisteristä.

4.1.2 Huomioitavat menot

Hakemuksen liitteeksi tulee toimittaa menoista tositteet, muuten menoja ei huomioida.

- asumiskustannukset
 - o laskennassa voidaan käyttää soveltuvin osin Kelan asumistuessa ja/tai perustoimeentulotuessa määriteltyjä kohtuullisia asumiskustannuksia riippuen asiakkaan tuloista (eläke tai muu tulo) ja kokonaistilanteesta ellei hakemukseen ole toimitettu tositteita
 - kotiin annettavien palvelujen osalta asiakkaan välttämättömät ja kohtuulliset asumiskustannukset huomioidaan todellisten kulujen ja tositteiden mukaan enintään 12 kuukautta. Tämän jälkeen asumismenot huomioidaan Kelan määrittelemien kuntakohtaisten kohtuullisena pidettävien asumiskustannusten mukaisesti, jos ei ole esitetty hyväksyttäviä perusteita todellisten menojen huomioimiselle.
 - vuokra- tai yhtiövastike,
 - sähkö- ja vesimaksu,
 - lämmitys- ja jätehuoltokulut,

- kotivakuutus eli irtaimiston vakuutus (ns. peruskotivakuutus) omassa asumiskäytössä olevaan asuntoon,
 - mahdollinen muu pakollinen asuinkiinteistön vakuutus omassa asumiskäytössä olevaan kiinteistöön,
 - kiinteistövero, tonttivuokra.
- asumispalvelun piirissä olevien asiakkaiden osalta asiakasmaksulaissa on määritelty, kuinka pitkään edellisen asunnon kuluja voidaan huomioida vähennyksinä asiakasmaksua määrätessä. Tästä ei poiketa asiakasmaksun alentamisen menettelyssä.
- edunvalvonnan tai edunvalvontavaltuutetun peruspalkkio sekä tilintarkastuksen perusmaksu, ellei kuluja ole huomioitu jo asiakasmaksua määritettäessä,
 - Pohteen sosiaalihuollon palveluista määritetyt asiakasmaksut,
 - o Pohteen laskuttamista aterioista huomioidaan perustoimeentulotuen perusosan ravintomenon (49 %) ylittävä osuus.
 - terveydenhuollon ammattihenkilön arvioimat asiakkaan terveyden ja hoidon kannalta välttämättömät muut terveydenhuollon kulut, joista on lausunto/lähete:
 - o jalkahoito, fysioterapia, hieronta ja vastaavat palvelut enintään Pohteen hinnaston mukaisia hintoja vastaavasti
 - terveydenhuollon menot Pohteen hinnastoa vastaavasti,
 - elatusapu,
 - ulosottoviranomaisen määrittelemä kuukausierä
 - o liitteeksi tulee toimittaa ulosottoviraston ulosottopäätös, koonti velallisen ulosottoasioista, josta ilmenee ulosmitattava summa, mistä tulosta se ulosmitataan, ulosoton alkamis- ja loppumispäivä.
 - o jos ulosmittauksen päättymispäivää ei ole tiedossa, asiakas tai hänen asioidensa hoitaja on velvollinen ilmoittamaan siitä viipymättä asiakasmaksuyksikköön, kun asiakas tai hänen asioidensa hoitaja on saanut tietää ulosmittauksen päättymispäivän.
 - velkajärjestelyn maksusuunnitelman mukainen kuukausierä, jos asiakkaalla käräjäoikeuden velkajärjestelypäätös
 - o liitteeksi kopio käräjäoikeuden päätöksestä ja/tai maksuohjelma, jos käräjäoikeuden päätöksestä ei ilmene maksun suuruutta
 - o yksityisiä velkajärjestelyjä tai osamaksusuunnitelmia ei huomioida vähennyksenä

- apteekkikulut, ellei apteekkikuluja ole huomioitu vähennyksenä jo asiakasmaksua määrätessä
 - o liitteeksi apteekin lääkelaskut edelliseltä kolmelta kuudelta kuukaudelta ja reseptit tai muu tosite terveydenhuollon ammattihenkilön lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden tai perusvoiteiden määräyksestä
 - o käsikauppalääkkeitä ei huomioida vähennyksenä
- auton ostoon liittyvät korot, jos auton hankintaan on myönnetty tukea vammaispalvelulain perusteella,
- yksityinen turvapuhelinmaksu, joka ei liity asiakkaan kotihoidon asiakkuuteen.

4.1.3 Menot, joita ei huomioida asiakkaalta tai mahdolliselta puolisoilta

- käsikauppalääkkeet
- asumispalvelun piirissä olevien asiakkaiden osalta käyttövaralla kustannettavaksi tarkoitetut menot, kuten henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvät tuotteet (pesulaput, pesuvoiteet, wc-paperi)
- palveluasumisen vapaaehtoiset palvelupaketit, esim. lakanapaketit, hygieniapaketit
- asiakkaan erityistarpeista johtuvat vaatemenot tai hoitotarvikkeet, jotka korvataan muun lain nojalla tai jotka eivät ole terveydentilan tai sairauden hoidon kannalta välttämättömiä,
- harrastemenot,
- vakuutusmaksut (poikkeuksena pakolliset asuinkiinteistön vakuutukset ja kotivakuutus asiakkaan omaan käytössä olevaan asuntoon),
- kulutus- tai joustoluotot,
- rahoitusvastike,
- asunto- ja opintolainat, asunto- ja opintolainan korot,
- kiinteistö- tai perintöverot,
- oikeudenkäyntikulut,
- muut kodinhoitokulut,
- asiakkaan tai puolison omistuksessa olevien asuntojen remonttikulut ja muut mahdolliset kulut, jotka liittyvät omaisuuden ylläpitoon,

- asiakasmaksulaissa on määritelty, kuinka pitkään edellisen asunnon kuluja voidaan huomioida vähennyksinä asiakasmaksua määrätessä,

Asiakkaan tulee ilmoittaa ja hakemuksen käsittelijän tulee huomioida muut mahdolliset sosiaali- ja terveydenhuollon maksuihin jo myönnettyt maksunalennukset, maksukatot hakemusta vastaavalle ajalle sekä mahdollinen myönnetty toimeentulotuki. Asiakkaan tulee seurata ja olla tietoinen terveyspalvelujen ja lääkekustannusten maksukattojen täyttymisestä sekä hakeutua tarvittaessa hoitotarvikejakelun asiakkaaksi.

Asiakkaan on suositeltavaa hakea Kansaneläkelaitoksesta tarvittavat etuudet (ei tarkoita toimeentulotukea) ennen asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakemista tai hakea etuudet mahdollisimman pian jälkikäteen.

4.1.4 Varallisuuden huomioiminen

Asiakkaan ja mahdollisen yhteistaloudessa asuvan puolison varallisuutta ei huomioida tuloihin perustuvien asiakasmaksujen maksupäätöksissä, mutta asiakasmaksun alentamisen yhteydessä varallisuus otetaan huomioon.

Asiakasmaksua ei pääsääntöisesti alenneta eikä jätetä perimättä, jos asiakkaalla on säästöinä tileillään ja/tai nopeasti realisoitavana omaisuutena 3000 euroa tai puolison kanssa yhteistä varallisuutta yhteensä enemmän kuin 6000 euroa.

Nopeasti realisoitavaa eli rahaksi muutettavaa omaisuutta ovat esimerkiksi osakkeet, rahasto-osuudet, säästövakuutukset ja arvopaperit. Varallisuutena ei huomioida hakijan omassa käytössä olevaa asuntoa. Loma-asunto tai muut kiinteistöt tai kiinteä varallisuus huomioidaan varallisuutena huojennuspäätöstä tehtäessä, mutta omaisuuden realisointia ei edellytetä eikä niihin liittyviä menoja huomioida laskelmassa. Varallisuus vaikuttaa arviointiin asiakkaan toimeentulon kokonaistilanteesta.

4.2 Asiakasmaksun alentamisen laskeminen

Asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen laskelman lähtökohtana on, että hakijan tuloista vähennetään alennuslaskelmassa hyväksyttävät menot. Laskelman perusteella arvioidaan, vaarantuvatko henkilön tai perheen toimeentulon edellytykset tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttaminen asiakasmaksun vuoksi.

Hakijalle määritellään käyttövara tai perusosa laskelmalle alla olevan taulukon mukaisesti. Taulukkoa päivitetään lakisääteisten indeksitarkastusten yhteydessä. Niissä asiakasmaksuissa, joissa asiakasmaksulaki ei määrittele lakisääteistä kuukausittaista käyttövaraasi asiakkaalle, käytetään laskennassa asiakkaalle kuukausittain käyttöön jätettävän euromäärän arvona kulloinkin toimeentulotuen perusosan voimassa olevaa euromääräistä osuutta.

Jos asiakkaalla on puoliso tai alaikäisiä lapsia, huomioidaan kullekin oma toimeentulotuen perusosa Kelan vuosittain määrittelemän toimeentulotuen perusosan mukaisesti perheeseen mukaan (www.kela.fi/toimeentulotuki-perusosan-maara).

Asiaksmaksu	Vähimmäiskäyttövara tai laskelman perusosa (€ /kk)
Pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen, ikäihmiset, oma toiminta tai ostopalvelu, tai pitkäaikainen perhehoito	182 €/kk (vuosi 2024).
Pitkäaikainen laitoshoido tai laitospalvelu	122 €/kk (vuosi 2024).
Jatkuva ja säännöllinen kotihoito, kotiin annettavat muut palvelut tai yhteisöllinen asuminen	Toimeentulotuen perusosa. Palvelusta mukaan huomioidaan ateriapalvelussa toimeentulotuen perusosan ravintomenon ylittyvä osuus.
Lyhytaikainen asumispalvelu	Toimeentulotuen perusosa, huomioidaan aterioiden sisältyminen palveluun

Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa tai pitkäaikaisessa perhehoidossa käyttövaralla on tarkoitus kattaa esimerkiksi asukkaan henkilökohtaiset hygieniamenot, parturi-kampaamomaksut, jalkojenhoitajan palvelut, vähäiset terveydenhuoltomenot (esimerkiksi lääkärin, kotisairaanhoidon ja fysioterapeutin palvelut, sairaala- ja kotisairaalamaksut, silmälasit ja hammashoito), kauppa-palvelu, lääkkeet (sikäli kun niitä ei huomioitaisi vähennyksenä asiakasmaksua laskettaessa),

paikallisliikenteen maksut, henkilökohtaisten sanomalehtien tilausmaksut, puhelimen käyttömenot, vaatemenot sekä harrastustoiminnan menot.

Jos asiakkaan palvelu vaihtelee kuukauden aikana esimerkiksi sairaalan ja kodin välillä, lasketaan käyttövara vakituisen asuinpaikan/asumismuodon mukaisesti. Niissä tilanteissa, joissa asiakkaalla on riittävästi omaa ja/tai yhteisvarallisuutta puolison kanssa, katsotaan varallisuuden kattavan toimeentulotuen perusosan tai asumismuodon mukaisen käyttövaran asiakkaan itsensä ja mahdollisesti myös puolison sekä alaikäisten lasten kohdalla.

Kotona asuvan asiakkaan laskelmassa huomioidaan toimeentulotuen perusosa, jolla asiakas kattaa ravintomenot, henkilökohtaiseen ja kodin puhtauteen liittyvät menot, ilman lääkärin määräästä apteekista saatavat lääkkeet ja hoitotarvikkeet, vähäiset terveydenhuoltomenot, virkistys- ja harrastusmenot, puhelimen käyttömenot, vaatteiden osto- ja huoltomenot sekä paikallisliikenteen käyttöön liittyvät menot, autopaikan vuokran, lehtien tilausmaksut sekä muut jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot, esim. bensiinikulut. (Laki toimeentulotuesta § 7a) Jos laskelma jää negatiiviseksi, maksua alennetaan laskelman osoittaman alijäämän verran. Jos laskelman tulos on positiivinen, perustetta maksun alentamiseen ei ole.

Henkilön tai perheen toimeentulon edellytysten tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden ei katsota vaarantuvan, jos asiakkaalle jää edellä esitetyn laskentamallin perusteella lakisääteiset tai muut hyvinvointialueen erikseen määrittämät käyttövarat tai toimeentulotuen perusosan verran rahaa käyttöön.

5 Päätöksenteko

Asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä päättää hyvinvointialueen delegoinnissa määritelty viranhaltija ja hakemukset käsitellään asiakasmaksuysyksikössä.

Asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva arviointi tehdään yksilöllisesti asiakkaan ja perheen kokonaistaloudellisen tilanteen arvioinnin pohjalta.

Maksu voidaan alentaa tai jättää perimättä pääsääntöisesti hakemiskuukauden alusta lukien tai tapauskohtaisesti takautuvasti enintään kuuden (6) kuukauden ajalta, jos katsotaan että maksun alentaminen tai perimättä jättäminen on välttämätöntä ja asiakasmaksun alentamisen edellytykset täyttyvät. Jo maksettuja laskua ei alenneta tai jätetä perimättä. Maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva päätös voi olla määräaikainen tai voimassa toistaiseksi asiakkaan kokonaistilanteen mukaan. Asiakkaalle tehdään hakemukseen kirjallinen päätös ja päätöksen mukana on oikaisuvaatimusohjeet.

Jos asiakkaan tai perheen palveluntarve muuttuu tai asiakkaan kokonaistaloudellisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia päätöksen voimassaoloaikana, tulee siitä ilmoittaa asiakasmaksuyksikköön. Esimerkiksi, jos asiakkaalle myönnetään uusi etuus tai tulot muuttuvat muuten, tulee asiasta ilmoittaa asiakasmaksuyksikköön.

Pohteella on oikeus periä asiakasmaksut takautuvasti, jos maksun määräämistä koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin. Maksu oikaistaan takautuvasti enintään vuoden ajalta (asiakasmaksulaki 10j §).

Sovellettavat säädökset

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992

Laki toimeentulotuesta 1412/1997